

Kiel – Hamborg – København – Aarhus.

Af **Cl. Eskildsen.**

Ved »Den danske historiske Forening«s 100 Aarsdag den 14. Februar 1939 klagede Prof. Fabricius*) over, at Historien hos Ungdommen fra i Dag ikke fandt samme Interesse som tidligere. Vi andre, der ogsaa har lidt Berøring med Historien og Ungdommen, mener heldigvis at kunne rejse Indsigelse mod hans Udtalelse. Jeg mener, at der ikke er noget i Vejen med Historien eller med Ungdommen, men at Klagen har sin Grund i, at det er Historikerne, der ikke er fulgt med Tiden. En Ungdomslærer, enten han underviser Smaabørn eller læser for Studenter, skal jo altid tænke paa Filantropen Salzmanns gyldne Ord: »Aarsagen til alle Elevernes Fejl og Lyder bør Læreren altid søge hos sig selv!«

Prof. Fabricius priste ved samme Lejlighed dansk Historieforskning for, at den siden Erslev kun søgte Sandheden, ikke andet end Sandheden. Ved et mærkeligt Sammentræf fremhævede Prof. Scheel, Kiel, faa Dage efter, at »historisk Videnskab nødvendigvis maa blive en politisk Betragtningssmaade, svarende til vor nationalsocialistiske Verdensanskuelse. Den politiske Historievidenskab (Dahlmann, Lornsen) sprængte Portene ind til Urvirkeligheden, som vil udformes politisk. Historievidenskab kan kun være objektiv, naar den er politisk og er i Overensstemmelse med Folket. Videnskab skabes aldrig af Positionsløshed» (Her citeret efter et Avisreferat).

Det var et lige saa betegnende Sammentræf, at Formanden for Historisk Samfund for Sønderjylland, Amtslæge Dr. Lausten-Thomsen, i sin Hilsen til »Den danske historiske Forening« bl. a. udtalte: »Undertiden kan Historien synes ganske koncentreret ved Rigets Grænse. Sønderjyllands Historie og nationale Stilling maa naturligvis i højere Grad staa i Historisk Forenings Interesse end nogen anden Landsdels. Det er ikke noget Tilfælde, at den første Afhandling i Foreningens Tidsskrift er »Om Historiens nationale Betydning« af Prof. Molbech. — — Vel er Historiens Maal Sandhed; men af Einstein har vi lært, at alt er relativt; den absolutte Sandhed kan heller ikke erkendes af Historien; men Historien kan, som Aakjær siger, vise os, hvad Vej vi drog, og løfte os en

*) For at det følgende ikke skal misforstaas, ønsker jeg at bemærke, at jeg har den dybeste Respekt for Prof. Fabricius' Person. nationale Indstilling og Arbejde.

Flig af Livets Gaade. Kun en Flig — hvad vi ser bagved, afhænger af vore Øjne. — — — Historikerne har gravet den Malm frem til Dagens Lys, hvoraf Vaaben har kunnet smedes til den Aandens Strid, der har maattet føres for Sønderjyllands Danskhed og til Danmarks og det øvrige Nordens Ære. Al Sandhed maa ses ud fra et givet Stade; heller ikke Historien kan fremdrage den blivende og altid uforanderlige Sandhed; men den kan prøve paa og arbejde for stadigt at komme Sandheden nærmere, for at fjerne det Støv og det Snavs, der vil skjule Sandheds rene Aasyn. Det er en Ære for dansk Historiegranskning, at den frit har kunnet og stærkt har villet stille sig det høje Maal, der er fælles for al ægte Videnskab.«

Medens Professor Fabricius altsaa — saa vidt jeg kan se — priser Positionsløsheden, forkaster Professor Scheel den paa den skarpeste Maade og kræver Historievidenskab stillet i Folkets Tjeneste, og Dr. Lausten - Thomsen peger paa Vanskelighederne ved at frigøre sig fra den af Tid- og Nationalpolitik bestemte Indstilling, Scheel hævder, og priser i Mod sætning dertil dansk Videnskabs Stræben efter at tjene det danske Folk netop ved at stille sig den rene, ædruelige Sandhed som højeste Maal.

— — —

Den nationale Følelse har aldrig været saa stærk, som den er i Dag. Dansk Ungdom er ikke mindre national end andre Landes; den har som andre Landes Ungdom erkendt og følt, at man skal tjene Folket for at være sig selv, og at et Folks Livsopgave er at værne Folkets Grænse og knytte de snævreste Forbindelser med Folkefællerne uden for Statsgrænserne.

Historikerne har her et meget stort Ansvar, thi Historien skal mere end nogen anden Videnskab være med til at smede de Vaaben, et Folk skal bruge til Værn og til Angreb i Grænsekampen. Det er ikke nok at have Ansigtet vendt bagud, positionsløs at docere Viden om Grækere og Romere, Middelalder og andre forbigangne Tider. Historikeren skal have Fingeren paa Dagens Puls og give Ungdommen det, den tørster efter: skarpe Vaaben til Folkets Hævdelseskamp!

Der findes danske Historikere, der godt nok har erkendt dette; men det forekommer os her nede i Sønderjylland, at vore Universiteter har mistet Følingen med Tiden — og derfor ogsaa med Nutidens Ungdom.

Fra Kiels Universitet og fra særlige akademiske Institutioner i Kiel rettes der en Trommeild af historiske Paastande mod vor Grænse, der skal tjene til at underminere vor gamle, solide historiske Ret i Sønderjylland og den nuværende Grænses Retsgrundlag. Vi har længe ventet efter Svaret fra Kø-

benhavns Universitet. Vi har intet hørt! Vi haabede, at Aarhus Universitet ikke blot vilde tage Handsken op, men ogsaa møde Angrebene med et kraftigt Modstød. Vi er hidtil blevet meget sørgeligt skuffet!

Dansk Offentlighed véd vel næppe, hvor stærkt Kiels Universitet, og hvor lidt de danske Universiteter er indstillede paa at lade Historien tjene Folket og Folkets Kamp ved Grænsen. Derfor skal der i det følgende paa Grundlag af:

- 1) »Personalverzeichnis und Vorlesungsverzeichnis. Christian-Albrechts-Universität in Kiel«,
- 2) »Personal- und Vorlesungsverzeichnis, Hansische Universität Hamburg«,
- 3) »Forelæsninger og Øvelser ved Københavns Universitet og Aarhus Universitet«

opstilles en Status, der taler for sig selv.

— — —

»**Personalfortegnelsen**« taler allerede tydeligt om den store Forskel i Værdsætningen af Historien som Folkets Tjener paa de to tyske og to danske Universiteter. Den ser saaledes ud:

Professorer og Docenter i Historie 1938.

Kiel:

Prof. Otto Sch e e l: Slesvig-holstensk Landshistorie; desuden Reformationshistorie og de nordeuropæiske Staters Historie.

Prof. Otto B e c k e r: Middelalderlig og nyere Historie.

Prof. Gust. S c h w a n t e s: Forhistorie og tidlig Historie.

Prof. Paul S t r a c k: Oldtidshistorie.

Prof. Konr. S c h ü n e m a n n: Middelalderens og nyere Tids Historie.

Prof. Carl P e t e r s e n: Middelalderens og nyere Tids Historie.

Docent Dr. Otto V e h s e: Middelalderlig og nyere Historie.

Docent Dr. Peter P a u l s e n: Forhistorie og tidlig Historie.

Docent Dr. Herbert J a n k u h n: Europæisk Forhistorie.

Docent Dr. Ernst S c h l e e: Folkekunst med særligt Hensyn til Slesvig-Holsten og dets Forhold til Norden.

Docent Dr. W a s c h n i t i u s: Nordisk Kultur- og Aandshistorie.

Docent Mellemskolelærer Gust. Fr. M e y e r: Folkloristisk Hjemstavnsforskning i Slesvig-Holsten.

Hamborg:

Prof. Otto L a u f f e r: Tysk Oldtidshistorie og »Volkskunde«.

Prof. Erich Z i e b a r t h: Oldtidens Historie.

- Prof. Justus H a s h a g e n: Middelalder og nyere Historie.
 Prof. Adolf R e i n: Middelalder og nyere Historie.
 Prof. Walther M a t t h e s: Forhistorie og tidlig germansk Historie.
 Prof. Alfred H e r m a n n: Middelalder og nyere Historie.
 Prof. Heinrich R e i n c k e: Middelalder og nyere Historie.
 Prof. Egmont Z e c h l i n: Middelalder og nyere Historie.
 Prof. Otto V e h s e: Middelalder og nyere Historie.
 Docent Rudolf B u c h n e r: Middelalder og nyere Historie.
 Docent Hans R u d o l p h: Oldtidshistorie.
 Docent Georg K ö n i g k: Middelalder og nyere Historie.

København:

- Prof. Erik A r u p: Nordens Historie og nordiske Antikviteter.
 Prof. Knud F a b r i c i u s: Historie.
 Prof. K. F r i i s J o h a n s e n: Arkæologi (Athen og Rom).
 Prof. Albert O l s e n: Historie.
 Lektor Dr. J. B r ø n d s t e d: Nordisk Arkæologi.
 Lektor Frantz Wilhelm W e n d t: Moderne Historie og Samfundskundskab.

Aarhus:

- Prof. Johan P l e s n e r: Historie.
 — : Historie (vakant).
 — — —

Et langt mere deprimerende Billede faar man, naar man undersøger de E m n e r, der behandles paa de fire Universiteter. Vi vælger som Eksempel Fortegnelsen over Forelæsningerne i Sommersemestret 1938.

Forelæsninger 1938.

Kiel:

- Forhistorie og Historie:
 Dr. S c h w a n t e s: Helleristningerne i Sverige og deres Betydning for Religionshistorien.
 Dr. J a n k u h n: Indførelse i de germanske Stammers Historie ved Hjælp af Oldtidsfund.
 Dr. J a n k u h n: Slesvig-Holstens tidligste Historie (Oldtidsfund).
 S c h w a n t e s og J a n k u h n: Forhistoriske Øvelser.
 » » : Begynderkursus i Forhistorien.
 Dr. S c h w a n t e s: Slesvig-Holstens Forhistorie, knyttet til Gennemgang af Museet for Forhistorie i Kiel.
 Dr. S t r a c k: Det romerske Rige i Theodosius's Tid.
 Dr. S c h e e l: Nordens tidligste Historie indtil Vikingetidens Afslutning.

- Dr. Sch ünemann: Kilder til Middelalderens Historie.
 » : Det tyske Østens Generhvervelse.
 » : Tysk Stat, Folk og Økonomi i nyere Tid.
- Dr. Petersen: Sveriges indre Udvikling fra Gustav Adolf til Karl XII's Død.
- Dr. Becker: Bismarcks Historie indtil 1870.
- Dr. Strack: Triers Historie indtil det 5. Aarh.
- Dr. Sch ünemann: Middelalderens Krige (Seminarieøvelse).
 Seminariet for nyere Historie:
- Dr. Becker: Karl XII. som Feltherre og Statsmand.
- Dr. Petersen: Den germanske Renæssance i Sverige (Romanikken).
- Dr. Scheel: Politik og Strategi i Felttogene efter 1864.
 Fra andre Omraader:
- Dr. Heyde: Avisvæsnets Historie. — Presse- og Efterretningsvæsen.
- Dr. Held: Folkeretsproblemer i de nordiske Lande.
- Dr. Wohlhaupt og Dr. Clausen: Slesvig-holstensk Ret som Bro fra tysk til nordisk Ret.
- Dr. Böhmert: Sverige og Østersørummet.
- Dr. Weinhandl: Den svenske Personlighedsidealisme og den tyske Filosofi.
- Dr. Mandel: Germansk Væsen (særlig Ethos og Religion).
- Dr. Beurlen: Slesvig-Holstens Geologi.
- Dr. Remane, Dr. Hoffmeyer, Dr. Wattenberg: Østersøen som Hav- og Livsrum.
- Dr. Wasmund: Kystbeskyttelse og Landvinding.
- Dr. Wenzel: Svenske Landskaber.
- Dr. Schott: Øvelser i Hjemstavnskundskab.
- Dr. Schmieder, Dr. Wenzel: Sveriges Geografi.
- Dr. Waschnitius: Svensk Aandshistorie i 19. og 20. Aarh.
- Dr. Höfler: Sveriges ny Digtning og dens politiske Forudsætninger.
- Dr. Vogt: Sveriges ældste Konger i Digtning og Sagn.
- Dr. Schlee og G. F. Meyer: Folkloristiske Øvelser ang. Sæd og Skik i Slesvig-Holsten. — Folkloristiske Ekskursioner.
- Dr. Waschnitius: Øvelser til Sveriges Aandshistorie.
- Lektor Mag. Rosell: Sverige i Dag (Nyskandinavisme, Opdragelse m. m.) Svensk Lyrik. — Forelæsninger paa tysk Sprog.

Studiekreds »Skandinavien«:

I Midtpunktet for dette Semester staar Sverige. 48 forskellige Professorer og Docenter holder 36 forskellige Forelæsninger om svenske Emner!

Hamborg:

Forhistorie og tidlig Historie:

Prof. Matthes: Den urgermanske Tid. — Germansk Religion i Belysning af Oldtidsfund. — Forhistoriske Mindesmærker (med Studieudflugter).

Dr. Georg Müller: Forhistorisk Praktikum.

Dr. Wegewitz: Nederelbe-Omraadets Forhistorie med Undersøgelser paa Stedet.

Historie:

Dr. Rudolph: Romersk Historie. — Imperium Romanums Nordgrænse. — Øvelser i græsk Historie.

Dr. Vehse: Germaniske Vandringer og Statsgrundlæggelser.

Prof. Zechlin: Absolutismens Historie. — Opdagelsernes Tidsalder.

Dr. Königk: Tysk Østpolitik i 19. og 20. Aarhundrede.

Prof. Wahl: Grænse- og Udlandstyskheden.

Historisk Seminar:

Dr. Vehse: De vestgermanske Stammers Historie.

Prof. Zechlin: Nyere Historie.

Prof. Rein: Bismarcks Rigsgrundlæggelse. — Tyskheden i spansk Amerika.

Arkæologi:

3 Forelæsninger.

Fra andre Omraader:

Dr. Carsten: Øvelser i tysk Stednavneforskning ved Hjælp af slesvig-holstenske Stednavne.

Desuden bl. a.: Tysk »Volkskunde«.

Under germansk Filologi nævnes Forelæsninger om Dansk, Svensk, Norsk, norrønt Landsmaal, Islandsk, Hollandsk, Gotisk.

Desuden nævnes mange Forelæsninger og Øvelser ang. engelske, romanske, slaviske, indiske og iranske, semitiske, ural-altaiske, østasiatiske, afrikanske, indonesiske og polynesiske Sprog.

København:

Erik Arup: Kilderne til Danmarks Historie indtil Hvitfeld. — Danmarks Historie efter 1157.

Knud Fabricius: Kilder til Verdenshistorien i det 16. og 17. Aarh. — Stats- og Folkerettens samt Historieskrivningens Historie. — Det 16. Aarh. Verdenshistorie.

Albert Olsen: Det 18. Aarh. Historie. — Preussen paa Frederik II. Tid.

J. Brøndsted: Den ældre Jernalder i Danmark. — Europæisk Arkæologi.

Frants Wilhelm W e n d t: Skattevæsnets Historie i Danmark og de vigtigste europæiske Lande. — Danmarks Historie efter 1864.

Aarhus:

Johan P l e s n e r: Byplaner og Monumenter. — Middelalderens politiske Teori.

Prof. i Historie — (vakant).

— — —
Dette kan gælde for en typisk Stikprøve, thi læser man Forelæsningsfortegnelserne igennem, Aar efter Aar, faar man det samme Billede.

I **Kiel** har man ved Siden af de almindelige historiske Emner hvert Semester særlige Forelæsninger og Øvelser ang. slesvig - holstenske, grænsepolitiske og nordiske Emner. F. Eks. behandles i Sommersemestret 1935 foruden de almindelige historiske Emner (8 Forelæsninger) følgende specielle:

Schwantes: Germanernes Opstaaen.

Paulsen: Germanske Vandringer.

Scheel: Øvelser til slesvig-holstensk Landshistorie.

Scheel og Paulsen: »Geschichtliche Gestaltung und volkliche Ordnung einer grenzdeutschen Siedlung in Schleswig«.

Man faar derimod Indtrykket af — om dette Indtryk er rigtigt, kan jeg ikke sige, — at man i **København** docerer Historie, som om der hverken har været en Verdenskrig eller en Genforening eller et øjeblikkeligt Angreb mod vor Grænse. F. Eks. læstes i samme Semester (1935) i København over følgende Emner:

Aage Friis: Verdenshistorie fra 1814 til Nutiden. — Hovedpunkter af den danske Historieforskning's Udvikling i nyere Tid.

Erik Arup: Middelalderens Historie efter 622. — Kilderne til Danmarks Historie.

Knud Fabricius: Oldtidens almindelige Historie indtil 200 f. Kr. — Den ældre Enevældes Historie. Verdenshistorien i det 16. og 17. Aarh.

I **Aarhus** ser det meget fattigere ud. I Semestret 1935—36 holdtes der følgende Forelæsninger:

Albert Olsen: Det 19. og 20. Aarh. Historie. Det krævede Pensum i Nationaløkonomi.

Johan Plesner: Udgravninger. — Den middelalderlige Stænderstat. — Firenzes Historie.

Vi kan gennemgaa Semester efter Semester, vi finder det samme Billede.

Hvorledes man i **Kiel** interesserer sig for de aktuelle Spørgsmaal, der optager Ungdommens Sind, og hvorledes man stiller Videnskaben i Folkets Tjeneste, faar man paa mangfoldig anden Maade et Indtryk af. I hvert Semesterkatalog findes en Forelæsningsfortegnelse under Overskriften: »Forelæsninger for Tilhørere fra alle Fakulteter«. Blandt de Forelæsninger, der saaledes særlig fremhæves, finder vi for Sommeren 1938 følgende:

Verdenskrigen. — Kilder til Befolknings- og Familiehistorie. — Det internationale Befolkningsproblem. — Racehygiejne og Befolkningspolitik. — Gaskampstoffer. — Luftværn. — Ruslands Forhold til de skandinaviske Lande indtil Begyndelsen af det 19. Aarh. — Svensk Aandshistorie i det 19. og 20. Aarh. — Sverige i Dag. — Svensk Lyrik. — Tysk Kolonisering i Stillehavets Rum.

Af Emner, som Studenter fra alle Fakulteter paa denne Maade er blevet gjort særlig opmærksom paa, kan fra de tidligere Semestre nævnes:

Tyske Folkegrupper i Udlandet. — Tyskheden i Rusland. — Sproget i de tidligere tyske Kolonier. — Slesvig-Holsten i Musikkens Historie. — Tyske Kolonier i Stillehavet. — Tyske Folkegrupper i Udlandet. — Flamlændernes Kamp for deres Sprog og Nationalitet.

Den sidste akademiske Prisopgave, der blev stillet ved Kiels Universitet, lød: »Stednavne i det tidligere Hertugdømme Slesvig«.

Men frem for alt findes der i Kiel jo særlige Institutioner, der arbejder med det sønderjydske Grænsespørgsmaal. De er ikke nævnte i Universitetets Kataloger; men vi ved jo, at det ene ledes af Prof. Karl Alnor, det andet af Dr. Ludwig Andresen. Saa vidt vides, er det sidste hidtil nærmest blevet staaende paa Papiret; men fra Alnors Studiekredsarbejde har man jo hørt flere Gange, sidst om Bortvandringen fra Nordslesvig efter 1920.

Hvad har København af lignende Art? — Hvad har Aarhus af lignende Art? —

Svarende til, at Kiels Universitet særlig interesserer sig for »Østersørummet« og Norden, har **Hamborg** — Tysklands Vindue ud til den store Verden — Blikket rettet ud over Havene. Ved Siden af de historiske Seminarier:

Seminar for tysk Oldtid,
for Forhistorie,
for ældre Historie,
for Arkæologi,
for Kunsthistorie.

finder man følgende Seminarier nævnt:

for Historie og Kultur i Orienten,
 for Indiens Kultur og Historie,
 for Kinas Sprog og Kultur,
 for Japans Sprog og Kultur,
 for afrikanske Sprog,
 for indonesiske og polynesiske Sprog.

Det historiske Seminar har en særlig Afdeling for Koloni-historie, og i Forbindelse med Universitetet staar bl. a. Forsk-ningsinstitutter for Tyskheden hinsides Atlanterhavet, for Udenrigspolitik, for spansk Amerika, for Verdensøkonomi («Weltwirtschaft») og andre.

Forelæsningsfortegnelsen indledes med en Fortegnelse over Forelæsninger, der er fælles for Studenter fra alle Fa k u l t e t e r («Politische Fachgemeinschaft der Fakultäten»). Den viser 1938 følgende Afdelinger:

1. R a c e, F o l k, S t a t:

26 Forelæsninger; bl. a:

Prof. W a h l, Grænse- og Udlandstyskheden,
 Prof. R e i n, Tyskheden i spansk-Amerika,
 Prof. K ö n i g k, Tysk Østpolitik i det 19. og 20. Aarh.,
 Dr. M a t t h e s, Urgermansk Tid. — Germansk Religion.
 Dr. V e h s e, Germaniske Vandringer og Statsgrundlæg-gelser.

2. »A u s l a n d s k u n d e«:

26 Forelæsninger; bl. a.:

Cand. mag. H e n n i n g s e n, Land og Folk i Danmark
 (paa dansk Sprog),
 Lektor K o p p a n g, Natur- og folkelivsskildringer i norsk
 diktning (paa norsk Sprog).
 Iøvrigt staar i 1938 Sydamerika i Midtpunktet.

3. M i l i t æ r v i d e n s k a b:

7 Forelæsninger; bl. a. om Marinepolitik og Flyvervæsen.

— — —
 Kan Grænsebefolkningen i Sønderjylland, kan det grænse-interesserede danske Folk regne med, at vore to Universiteter vaagner til Daad og giver dansk Ungdom det, den tørster efter?
 Skal vi opgive Haabet?

Vil vore to Universiteter lade sig beskæmme ved, at vi appellerer til offervillige private Institutioner, der sikkert gerne vil tage Dagens Opgave, det danske Folks Grænseværn, i Haanden?
